

RättsenhetenHandläggare
Linn OregrenDatum
2025-10-21Diarienummer
RS/251534**Svar på remiss från Justitiedepartementet gällande betänkandet av utredningen om Straffrättsliga åtgärder mot korruption och tjänstefel (SOU 2025:87)**

Region Värmland har fått tillfälle att lämna svar på rubricerad remiss från Justitiedepartementet och vill lämna följande synpunkter.

5 Den straffrättsliga lagstiftningen om korruption**5.3.2 Straffbestämmelsernas placering**

Regionen håller med utredningen i denna del.

Region Värmland gör bedömningen att placeringen av straffbestämmelser utanför brottsbalken inte påverkar hur allvarligt de kriminaliserade gärningarna uppfattas. Regionen anser också att det kan finnas pedagogiska fördelar att ha brotten samlade i en egen lag.

5.3.3 Straffansvaret för givande och tagande av muta (tjänstesamband)

Region Värmland håller med utredningen i förslaget om förändringen kring tjänstesamband.

Regionen bedömer, likt utredningen, att det är tillräckligt att prövningen av tjänstesamband görs en gång inom ramen för bedömningen av om ett mutbrott föreligger eller inte.

5.3.4 Straffskalorna ska höjas och ett ringa brott införs *samt* Straffskala för brott av normalgraden

Regionen håller med utredningen i huvudsak och ställer sig således positiv till att straffskalorna för mutbrott ska höjas och att ett ringa mutbrott införs. Regionen avstyrker förslaget om att brott som begås i samband med upphandling aldrig bör bedömas som ringa.

Mutbrott kan aktualiseras inom flera av regionens verksamhetsområden. En skärpt straffrättslig reglering bedöms sammantaget kunna stärka förtroendet för regionens verksamhet och bidra till en ökad följsamhet till gällande regelverk. Som exempel kan nämnas upphandlingsverksamheten, där en skärpning kan underlätta för regionen att framhålla vikten av att såväl regionens egen personal som leverantörer och andra aktörer i upphandlingsförfaranden iakttar integritet och avstår från otillbörlig påverkan. Även om regionen redan i dag arbetar aktivt med information och tydliggörande av regelverket, bedöms en skärpt straffrättslig reglering kunna underlätta efterlevnaden genom sin avskräckande effekt. En sådan ordning kan vidare bidra till ökad medvetenhet hos medarbetare och stärka regionens möjligheter att få gehör för vikten av försiktighet och regelefterlevnad.

Region Värmland anser, likt utredningen, att ett ringa brott ska införas. Det blir tydligare också för gemene man som läser lagstiftningen vad som gäller (istället för att det i praktiken nu sker vid åtalsprövningen). Om även en skärpning av straffvärdet för mutbrott införs, likt förslaget, är det viktigt att lagstiftningen som sådan är tydlig för den enskilde.

Utredningen framhåller att brott som begås i samband med upphandling aldrig bör bedömas som ringa. Samtidigt tas böter bort från straffskalan för brott av normalgraden, och det går således endast att dömas till fängelse. Regionen håller inte med utredningen i denna del.

Regionen menar att det inte är lämpligt att utgå ifrån att personer som arbetar med upphandling eller myndighetsutövning aldrig bör kunna dömas för ringa brott. Region Värmland anser att en bedömning av den aktuella situationens straffvärde ska ske från fall till fall och att vissa yrkesgrupper inte ska var uteslagna från att dömas för ringa brott på förhand – speciellt inte när brotten av normalgraden endast har fängelse i straffskalan. Regionen har tidigare i detta remissvar konstaterat att lagstiftningen i sig inte är särskilt tydlig. Det finns dessutom flertalet andra yrkesgrupper med liknande ansvar och befogenheter som inte omfattas av motsvarande stränga reglering, och det är svårt att motivera varför likartade gärningar inte ska bedömas med likartade straff.

5.4.4 Det finns inte tillräckliga skäl för att för att i lagtext precisera vad som ska anses otillbörligt

Region Värmland håller inte med utredningen i denna del och anser att det visst finns tillräckliga skäl att i lagtext precisera vad som ska anses otillbörligt.

Regionen anser att det är otydligt vad som är ett mutbrott eller inte, vilket skapar stor osäkerhet hos både arbetsgivare och anställda. Verkligheten är komplex och det är ofta svårt att avgöra vad som är rätt enligt lagstiftningen om mutbrott. Likt det högsta domstolen uttalade i NJA 2020 s. 241 måste lagtolkningen präglas av försiktighet i syfte att tillgodose legalitetsprincipen. Det är orimligt att en anställd som har för avsikt att göra rätt, ändå kan bedömas ha gjort fel enligt en lagstiftning som har så otydlig innebörd. Regionen är mån om att det ska vara tydligt vart gränserna för straffansvar är. Om lagstiftningen görs om och lagstiftaren inte längre tänker sig att det domstolen uttalade i NJA 2020 s. 241 ska vara gällande praxis (dvs. att tolkningen inte längre ska präglas av försiktighet) så ställer det högre krav på utformningen av lagstiftningen. Regionen anser att lagtexten och förarbetena som de ser ut idag gällande mutbrott inte ger tillräckligt underlag för att kunna göra en rättssäker bedömning av om handlandet rymms inom lagens gränser eller inte.

6 Den straffrättsliga lagstiftningen om tjänstefel

6.7.3 Missbruk av offentlig ställning

Generellt

Regionen anser att ytterligare lagstiftning på området inte är nödvändig och avstyrker därför förslaget i denna del.

Regionen ser att en ny bestämmelse visserligen kan signalera samhällets avståndstagande från otillbörligt maktmissbruk även utanför myndighetsutövning. Samtidigt delar regionen den oro som flera fackliga organisationer framfört: hot om straff kan leda till tystnadskultur och passivitet, vilket i sin tur riskerar att försämra effektiviteten i offentlig verksamhet. En utvidgad straffbestämmelse förstärker den redan omfattande tendensen till överdriven administration. Medarbetare kan känna behov av att prioritera dokumentation framför kärnuppgifter för att "hålla ryggen fri". Det skapar ökade kostnader, mer byråkrati och minskar yrkenas attraktivitet, vilket på sikt kan försvåra kompetensförsörjningen.

Regionen vill också betona risken för beslut som blir formellt korrekta men praktiskt orimliga. I rädsla för att begå fel kan medarbetare fatta beslut som saknar saklighet och rimlighet i sitt sammanhang. Alvehus & Weichselberger (2024) beskriver exempelvis hur omgivningstryck och regelverkens expansion leder till att regelefterlevnad blir viktigare än kärnverksamheten – en mål-medelförskjutning. De hänvisar till SOU 2018:48 och Skolinspektionens tillsyn, där skolor producerar rätt dokument utan att det nödvändigtvis ger bättre undervisning.

Kommunalt lag- och domstolstrots

Regionen ifrågasätter inte behovet av att ha en lagstiftning som kriminaliserar det som brukar kallas för kommunalt lag- och domstolstrots. Till skillnad från anställda kan förtroendevalda inte omfattas av arbetsrättsliga sanktioner såsom varning, omplacering eller uppsägning. Regionen anser att det därför kan finnas ett behov av straffrättslig reglering för att säkerställa efterlevnaden av lag och domstolsbeslut samt upprätthålla förtroendet för det demokratiska systemet.

Regionen anser dock, till skillnad från utredningen, att detta brott ska regleras särskilt (dvs. i en egen paragraf skilt från brottet missbruk av offentlig ställning, om det införs). Regionen anser att det inte är tillräckligt tydligt att vissa kommunala lag- och domstolstrots ingår i nuvarande förslag på formulering av brottet missbruk av offentlig ställning. Regionen anser därutöver att tillämpningsområdet för brottet behöver förtydligas och framgå av lagtexten.

6.7.7 Straffskalor, gradindelning och kvalifikationsgrunder**Ansvarsfrihet för gärningar som är att anse som ringa (s. 379)**

Region Värmland tillstyrker utredningens förslag att förtydliga bestämmelsen om strafffrihet för ringa tjänstefel genom en uppräkningslista av omständigheter som särskilt ska beaktas. En sådan reglering kan bidra till ökad förutsebarhet för de anställda samt till en mer enhetlig rättstillämpning i domstolarna.

Regionstyrelsen

Åsa Johansson, ordförande